

Hétfokú hangsorok (előkészítés)

Kétféle hangsort ismertünk meg eddig:

Egymás melletti hangok lánc, füzére, ez valamilyen ...chord.

És hangok sora. Nem feltétlenül egymás melletti hangoké: ...ton. Ezekből legfontosabb volt a pentaton (5 hang).

Egy másik nagy csoport, amit egész zenei tanulmányaid során használni fogsz, a 7 egymás melletti hang sora, amit épp ezért hétfokúságnak hívunk. (7 tag, 7 hang, 7 fok, 7 lépcső)

Ebből 7 féle van, de a leggyakoribbak:

Dúr = dó sor. Tagjai: dó ré mi fá szó lá ti (dó'). Ez vidámabb, fényesebb, derült, dicső hangulatú.
(NAGYBETŰVEL írjuk)

moll = lá sor. Tagjai: lá, ti, dó ré mi fá szó (lá). Ez szomorúbb, lágyabb, néha tragikus, bágyadt.
(kisbetűvel írjuk).

Mint tudjuk, a szolmizációs hangok sora bármilyen hangmagasságról elkezdhető. Hiszen nem mindenkinek ugyanaz a kényelmes magasság egy dal elénekléséhez, ki mélyebben, ki magasabban ...

Ilyenkor a cél, hogy az adott hangmagasságról indulva elérjem a dó ré mi fá szó lá ti dó' szerkezetet.

C-dúr = C hangmagasságról induló dó sor. (a-moll = a hangmagasságról induló lá sor)

Nézzük a törzshangok centiszalagját. (Minden gyakorlathoz ezt használd.)

- C D E F G A H c d e f g a h c' +

Ha azt akarom, hogy C hangmagasság legyen a dó magassága, egymás fölé helyezem a szolmizációs és törzshangok centiszalagját, majd egyeztetem.

- Dó ré mi fá szó lá ti dó' + Ezt a szerkezetet akarom elérni.

- C D E F G A H c + Ez a választott dó-tól egy egyoktávós centiszalag, mely a szerkezetét mutatja.

Hát ez egyforma, örülök. Akkor ez azt jelenti, hogy ha C hangmagasságra teszem a dó-t, akkor C-dúr (= C-ről induló dó sor, hangsor, skála) tagjai: C=dó D=ré E=mi F=fá G=szó A=lá H=ti. Hurrá.

Most G hangmagasságra szeretném tenni a dó-t, és vele az egész dó ré mi fá szó lá ti dó centiszalagot. Ez olyan, mintha egy megadott méretű ruhát valakire megpróbálnánk ráadni. Ha rámegy, örülünk, ha nem, fogyunk, vagy húzunk egy kicsit (mintha olyan könnyű lenne), és máris jó lesz.

Kivágom a centiszalagból a kiválasztott hang sorát. Itt a G-től g-ig tartó részt.

Egymás fölé helyezem ezt a törzshang centiszalagot, és a szolmizációs dó-dó' centiszalagot.

Ha egyforma, örülök. Ha nem, akkor addig taszigálom módosítójelekkel a törzshangokat, amíg, nem egyezik meg a dó ré mi fá szó lá ti dó szerkezettel, vagyis az elérendő centiszalaggal.

- G A H c d e f g +
dó ré mi fá szó lá ti dó' + ← b↓ leszállít ↑# felvisz →

Ciki! Nem egyezik! Hát akkor át kell alakítani a törzshangsor, hogy a centiszalag ráilljen.

Nézzük hangról hangra. Dó-ré N2. G-A n2. Ez jó. ... lá-ti n2. de e-f k2. De hát nekem nagy kell.

Felviszem keresztrel az f hangot (fisz lesz) így már jó.

Huhhh. Ezt megúsztuk.

Akkor ez azt jelenti, hogy ha g hang magasságára teszem a dó-t, akkor a hangsor, skála tagjai:

G=dó A=ré H=mi C=fá D=szó E=lá Fisz=ti.

Tehát: Ahhoz, hogy g hang magasságáról épülhessen a dó r m f s l t d' centiszalag, 1 keresztrel van szükségem. Ez a hangsor hetedik hangja az f lesz, melyet fisz-szé emelek fel.

A módosítójel egy ütemig érvényes.

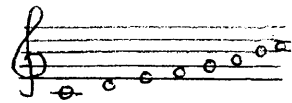
De hát ki az, aki minden ütemben ki akarja írni? A szemnek is fárasztó!

A sor elejére írjuk, és ez a sorban előforduló összes módosítandó (itt most f) hangot, legyen az fent, lenn, középen, mindet fel-, vagy levarázsolja a kellő helyre (most fisz-szé). Ez szakszóval az: előjegyzés.

Szóval: G-dúrban 1 kereszt az előjegyzés. Ez pedig az f-t változtatja fisz-é. Így kerül a megfelelő helyre. Itt a mese vége.

Ugyanígy bármilyen hangmagasságra tehetjük a dó-t, és vele a d-r-m-f-s-l-t-d' szerkezet centiszalagját. Próbáld meg egyedül, menni fog. C G F D Bé A Esz hangokról.

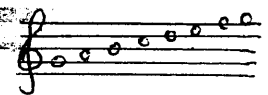
C D E F G A H C
dó ré mi fá szó lá ti dó'

G A H C D E F G
dó ré mi fá szó lá ti dó'

Tehát, ha G= dó (G-dúr), akkor az előjegyzés ____db____, mégpedig: _____

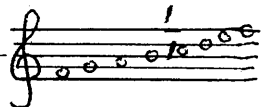
Akkor Dó= ré= mi= fá= szó= lá= ti=

F G A H C D E F
dó ré mi fá szó lá ti dó'

Tehát, ha F= dó (F-dúr), akkor az előjegyzés ____db____, mégpedig: _____

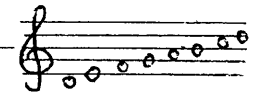
Akkor Dó= ré= mi= fá= szó= lá= ti=

D E F G A H C D
dó ré mi fá szó lá ti dó

Tehát, ha D= dó (D-dúr), akkor az előjegyzés ____db____, mégpedig: _____

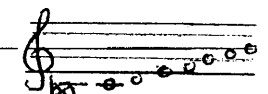
Akkor Dó= ré= mi= fá= szó= lá= ti=

Bé (H) C D E F G A Bé
dó ré mi fá szó lá ti dó'

Tehát, ha Bé =dó (B-dúr), akkor az előjegyzés ____db____, mégpedig: _____

Akkor Dó= ré= mi= fá= szó= lá= ti=

A H C D E F G A
dó ré mi fá szó lá ti dó

Tehát, ha A= dó (A-dúr), akkor az előjegyzés ____db____, mégpedig: _____

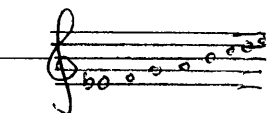
Akkor Dó= ré= mi= fá= szó= lá= ti=

Esz (E) F G A H C D Esz
dó ré mi fá szó lá ti dó'

Tehát, ha Esz = dó (Esz-dúr), akkor az előjegyzés ____db____, mégpedig: _____

Akkor Dó= ré= mi= fá= szó= lá= ti=

Hangsorok, hangnemek

1. Zenei tanulmányaid során már találkozhattál, vagy találkozni fogsz a **skálával**. De mi is ez?
SKÁLA = HANGSOR. Hangok sora. A hangok magasság szerinti tornasorban állnak egymás után. ...

Kétféle hangsort ismertünk meg eddig:

Egymás melletti hangok lánc, füzére: ez valamilyen**chord**.

Nem feltétlenül egymás melletti hangok: ...**ton**. Ebből legfontosabb volt a pentaton (5 hang).

2. Egy másik nagy csoport, amit egész zenei tanulmányaid során használni fogsz a **7 egymás melletti hang** sora, amit ezért **hétfokúságnak** hívunk. (7 hang, 7 tag, 7 fok, mert olyan, mint 7 lépcsőfok)
Mivel hét tagja van, és mindről elindíthatnék egy hangsort, hét fajtája létezik, de a leggyakoribbak a Dúr és a moll hangsor.

Dúr = dó sor. dó-tól egy másik dó-ig terjed. **Tagjai: dó ré mi fá szó lá ti (dó')**.

Ez vidámabb, fényesebb, dicső, érces, magasztos, emelkedett hangulatú. (NAGYBETŰVEL írjuk)

moll = lá sor. lá-tól egy másik lá-ig terjed. **Tagjai: lá, ti, dó ré mi fá szó (lá)**.

Ez szomorúbb, lágyabb, néha tragikus, bágyadt. (kisbetűvel írjuk).

Tehát a dó-ré-mi-fá-szó-lá-ti-dó'-ré'-mi'-fá'-szó'-lá'... centiszalagból kivágjuk azt a szeletet, amire szükségünk van: amit megjelöltünk kezdőhangnak, onnan egy oktávnyit (míg ugyanolyan hanghoz nem érünk).

3. Álljunk meg egy pillanatra! Emlékezzünk. A törzs- és **ABC-s hangok** saját, csak őrájuk jellemző hangmagassággal (rezgésszámmal) és névvel rendelkeznek, **magasságuk fix, állandó**.

Mint tudjuk, a **szolmizációs hangok sora bármilyen hangmagasságról elkezdhető**. Hiszen nem mindenki-nek ugyanaz a kényelmes magasság egy dal elénekléséhez, kinek mélyebben, kinek magasabban jó.

Ilyenkor a cél, hogy az adott hangmagasságról elérjem a hangsorom, vagy a dalom hangjainak szerkezetét.

4. Ha egy zenemű címére ránézel, két részből álló kifejezést láatsz, például: C-dúr, **F-dúr, a-moll** ...

Ez mindig **egy ABC-s hangból és egy hangsornévből** áll.

Az ABC-s hang egy hangmagasságot mutat, ez a darab központja, innen indul, ide érkezik, e körül forog a mű.

A hangsornév mutatja meg, hogy dó-sorban, vagy lá-sorban van a mű, ezzel utal arra, hogy derűsebb, vagy lágyabb-szomorka hangulatú lesz.

5. Hivatalosan:

C-Dúr = C hang magasságára helyezem a dó-t, és innen indítom el, és **építem fel a dó-ré-mi-fá-szó-lá-ti-dó'** (dó-sor) szerkezetét, hiszen e hangok felhasználásával (ezek rendszerében) íródnak az európai zeneművek.

a-moll: a hang magasságára helyezem a lá-t, onnan indítom el, és **építem fel a lá-ti,-dó-ré-mi-fá-szó-lá** centiszalag-részlet (lá-sor) szerkezetét.

Ehhez kapcsolódóan nézd meg, és bagozd ki a Gyakorló feladatok közül a hangsorok feladatait.

C-dúr = C hangmagasságról induló dó-sor. F-dúr = F hangmagasságról induló dó-sor.

Ha azt akarom, hogy C hangmagasság legyen a dó magassága, egymás fölé helyezem a szolmizációs és a törzshangok centiszalagját, majd egyeztetem. Ha nem egyezne, addig taszigálom módosítójelekkel az ABC-s hangokat, míg meg nem kapom a kért dó-sorom centiszalagját. A kapott hangokkal már írhatok darabot C-dúrban.

Ahhoz tehát, hogy bármilyen hangról indíthassak dó-szerkezetet (rendszert) módosítójelekre lesz szükségem.

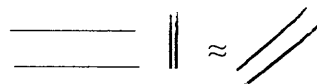
Módosítójel: Egy ütemig érvényes hangeltolás. De egy darabban nem akarok minden ütembe ilyet írni!

Előjegyzés: A dó-ré-mi-fá-szó-lá-ti-dó' szerkezet felépítéséhez szükséges módosítójelek összessége a sor elején. Az ABC-s hangokat ezekkel megfelelő helyre tolva, bármilyen hangmagasságról felépíthető a dó-sor. Az egész zenei sor minden általuk kijelölt hangjára érvényesek, mindegy, hogy az hányszor fordul elő, vagy hogy milyen magasságú családba tartozik (nagy kis egyvonalas' ...) Viszont **figyelni kell a darab játéka közben, mert a sor elején lévő b-k és #-ek mindig eszünkbe kell hogy jussanak, sőt ott lakjanak.**

6. Ha azt látod, hogy **két skála** (hangsor) címbeli ABC-s hangjai ugyanazok (C-dúr és c-moll, **F-dúr és f-moll**) Ezek **azonos alsó hangról** indulnak, azonos alaphangról, ezért a nevük **azonos alapú hangsorok, hangnemek**.

7. Párhuzamos hangsorok

Párhuzamos. Ezt a szót matekból már ismerjük. **Egymás mellett lévő, futó** dolgok:

Akkor mit keres ez a kifejezés a zenében? Mindjárt kiderül.

Ha már fel tudjuk építeni bármilyen hangmagasságról a dó-ré-mi-fá-szó-lá-ti-dó' centiszalagot, akkor ez azt jelenti, hogy bármilyen Dúr-hangsort fel tudunk építeni.

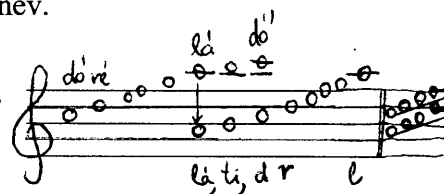
De mi van a mollokkal (lá-sor)? Persze ugyanilyen módszerrel őket is meg lehet szerkeszteni.

De van ez másik lehetőség is.

Minden Dúr hangsornak (dó-sornak) van egy csak hozzá tartozó moll (lá-sor) párja, ami vele párhuzamosan fut. (Biztos összeragadtak, és csak egymás mellett tudnak futni.) Hogy lehet ez?

Ha leírunk egy dúr hangsort, minden ABC-s névhez tartozik egy szolmizációs név.

C-dúr: C D E F G A H c
 dó ré mi fá szó lá ti dó'
 lá ti dó' ré' mi' fá' szó' lá'
 A H c d e f g a

Mi a moll? lá-sor. Tehát lá-ról induló, lá-tól egy másik lá-ig terjedő hangsor.

Hát akkor nézzük meg, hova esik a lá hang, melyik ABC-s névre? (Itt:A) Onnan indíthatom a moll soromat.

A dó-tól vagy tercet (3) lépsz le, vagy egy szextet (6) fel, na, oda bűjt a lá. De megtaláltuk! ☺

(Nagyok! A dó-tól a lá lefelé indulva k3-ra, felfelé indulva N6-ra lakik.)

Még új módosítójelek se kellenek, hiszen egy dó-ré-mi-fá-szó-lá-ti-dó'... rendszeren belül léteznek, **ugyanazok a hangok építik fel őket, csak másiról kezdve.** Szaknyelven szólva: **előjegyzésük azonos.**

Na, hát ennyi lenne mára, zárul már a móka tára.

Gyakoroljuk kicsit az 5. pontban leírtakat. (Keresd a Gyakorló feladatoknál.)

Most G hangmagasságra szeretném tenni a dó-t, és vele az egész dó-ré-mi-fá-szó-lá-ti-dó' centiszalagot.

Ez olyan, mintha egy megadott méretű ruhát valakire megpróbálnánk ráadni. Ha rámegy, örülünk, ha nem, fogyni, vagy hízni kell egy kicsit (mintha olyan könnyű lenne), és máris jó lesz. (A méretes ruha: a dó-sor.)

Kivágom a végtelen centiszalagból a kiválasztott hang sorát: itt a G-től g-ig tartó részt.

Egymás fölé helyezem ezt a törzshang-centiszalagot, és a szolmizációs dó-dó' centiszalagot.

Ha egyforma, örülök. Ha nem, akkor addig taszigálom módosítójelekkel a törzshangokat, amíg szerkezetük nem egyezik meg a dó-ré-mi-fá-szó-lá-ti-dó' szerkezettel, vagyis a dó-dó' centiszalaggal. Ha a hangsort meghallgatod zongorán, világosan hallatsz, hol jók a hangok, és hol nem.

- G A H c d e f g → +
 dó ré mi fá szó lá ti dó'
 ← b↓ leszállít ↑ # felvisz →

Ciki! Nem egyezik! Hát akkor át kell alakítani a törzshangsorot úgy, hogy a dó-sor centiszalagja ráilljen.

Nézzük hangról hangra! Ennek két módja van. 1.: Lefelé ↓ nézzük össze a megfelelő hangokat.

(2. nehezebb: hangközönként így → : dó-ré N2. G-A n2. Ez jó. ... lá-ti n2. e-f k2. De nekem nagy kell!)

Felviszem kereszttel az f hangot (fisz lesz) így már jó, a ti helyével egyezik. Huhhh. Ezt megúsztuk.

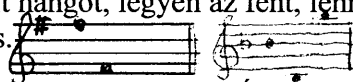
Akkor ez azt jelenti, hogy ha G hang magasságára teszem a dó-t, akkor a hangsor, skála tagjai:

G=dó A=ré H=mi C=fá D=szó E=lá Fisz=ti.

Tehát ahhoz, hogy G hang magasságáról épülhessen a dó-r-m-f-s-l-t-d' szerkezet, 1# (kereszt)-re van szükség. (Az utolsó kereszt a ti hang lakhelyét mutatja meg. Ez most épp a fisz.)

A módosítójel egy ütemig érvényes. De hát ki az, aki minden ütemben ki akarja írni? A szemnek is fárasztó!

A sor elejére írjuk, és ez a sorban előforduló összes kijelölt hangot, legyen az fent, lenn, közepen, mindet fel, vagy levarázsolja a kellő helyre. Ez szakszóval: **előjegyzés.**

Szóval: G-dúrban 1 kereszt az előjegyzés. Ez pedig az f-t változtatja fisz-szé. Így kerül a megfelelő helyre.

Itt a mese vége. (Kalandoroknak még nem! Mi lesz a mollja? Hol a lá, milyen hangmagasságra esik? e. e-moll)

Játszd végig ugyanezt G, F, D, A, E, B, Esz, Asz hangokról is. Meglátsd, mire a végére érsz, belejössz, és még meg is érted. Jó gyakorlást! Türelem! Ha baj van, írd össze, mit nem értesz, hívj fel, vagy kérdezz.

Még fokozható ...

A hangsorokkal, hangnemekkel összefüggésben van még egy érdekes és fontos dolog.

Egy hangsor (skála) a mostani szempontból legfontosabb hangjai (minden hang fontos, csak más okból):

Dó – alaphang, általában a kezdő és záróhang.

Ti – ez a dó (és a dúr hangsor) vezetőhangja

Lá – mivel lá-sor is létezik, amit mollnak neveznek; ahol a lá van, onnan indulhatna a dúr hangsor (dó-sor) moll párja. Őt hivatalosan párhuzamos (parallel) mollnak hívják, mivel a dúrral párhuzamosan fut, és az előjegyzésük, így hangkészletük ugyanaz. (Pusztán a hangok sorrendje és a hangsor hangulata más.)

Szi – a moll vezetőhangja, hivatalosan: a párhuzamos moll vezetőhangja. A szóból felemeléssel képezzük. Ha ez nincs módosítva (szó) még akkor is fontos hang lesz, többek között azért, mert innen szoktak a záró dó-ra ugrani. (A szi-lá' kapcsolat a dó-sor ti-dó' kapcsolatát utánozza hangzásban és szerkezetben.)

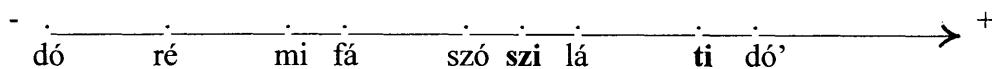
Szó – A dó sor V. tagja, hangja, foka. Sokszor fontos szerepet kap. Most: belőle állítjuk elő a szi hangot.

Mi a vezetőhang?

Egy adott hangsor hetedik hangja, tagja, foka. Kis szekundra (nagyon közel) van az alaphangtól (ami az első hang-fok), és a darab lezárásainál rávezet erre az alaphangra.

Dúrban: ti, mollban: szi. Itt mollban a szó nem vezetőhang, hiszen messze van a lá-tól, ezért felemeljük.

Centiszalagon

A dó-tól le k2-re van a ti.

A dó-tól le k3-ra van a lá.

A lá-tól le k2-re van a szi. A szóból is képezheted felemeléssel.

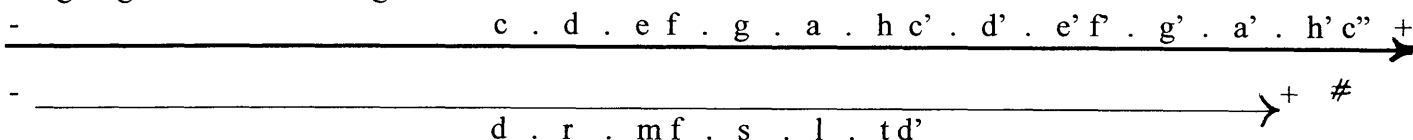
A lá-tól le n2-re van a szó.

Tehát

Próbáld kitölteni.

Előjegyzés	0	1#	2#	3#	4#	1b	2b	3b	4b	
hangnem	C-dúr	G-dúr	D-dúr	A-dúr	E-dúr	F-dúr	Bé-dúr	Esz-dúr	Asz-dúr	
Dó										dó
Ti										ti (dó-k2)
Lá										lá (dó-k3; ti-n2)
Szó										szó (dó-t4; lá-n2)
Szi										szi (lá-k2; szó+↑)

Segítségnek itt a centiszalag.

Figyelj, ez kérdéses lehet:

A moll (lá sor) vezetőhangjának (szi) előállítás:

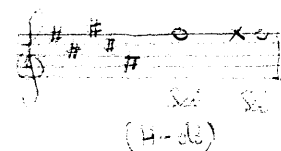
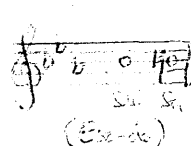
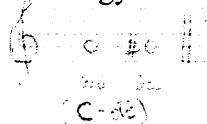
A szi k2-ra van a lá-tól lefelé.

A szi-t a szóból képezzük, félhangnyi felemeléssel. Hogyan?

Ha a szó törzshang → kereszttel #.

Ha a szó b-s hang → feloldójellel ♯.

Ha # -s hang → dupla kereszttel x.

Jól jegyezd meg, vizsgaanyag!

Ha egy darab elejére nézel, láthatsz keresztteket, vagy bé-ket. Ezek megmutatják, hol a dó helye.
Ha tudod, hol a dó, milyen hangmagasságon, akkor tudd, hogy onnan indulhat egy dó-sor, szaknevén dúr hangsor.

Ha megnézed, hova esik a lá hang, onnan meg egy lá-sort indíthatsz el. Szaknevén moll hangsort.

A lá a dótól felfelé számított 6. hang, ha pedig lefelé indulsz, akkor a harmadik. (K3, vigyázz)

A dó-sornak és a lá-sornak is van vezetőhangja, rögtön az alaphang alatt. Dúrban a ti, mollban a szí.

Ez mindig a hangsor VII. hangja, tagja, foka. Közel, kis szekundra van az alaptól (dó, lá) és felvezet rá.

Hogy a darab Dúr, vagy moll hangnemű, attól függ, hogy dó-ra vagy lá-ra végződik. (Illetve az ezekre a hangokra épülő hármashangzatokra, annak tagjaira.)

Szabály:

Az utolsó kereszt a ti helyét mutatja meg, tehát közvetlenül felette van a dó.

Az utolsó előtti bé maga a dó. Ha csak egy bé van, az utolsó bé = fá, szabály lép érvénybe.

A dúr és moll hangnemek alaphangjai, a vezetőhangok, a kereszték, és a bé-k ötösével jönnek.

Ha nincs előjegyzés C = dó.

Tehát C-ről indul a dó-sor, szaknevén: C-Dúr,

Ezzel párhuzamosan futhat egy lá-sor a-ról. a-lá-sor, szaknevén: a-moll.

A C-dúr vezetőhangja a H. a-moll vezetőhangja a gisz.

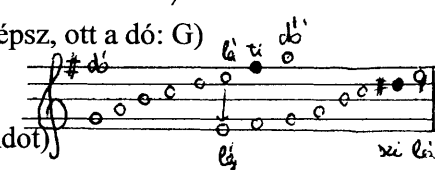

Ha egy kereszt az előjegyzés, G = dó. (a kereszt a fisz, onnan egyet fellépsz, ott a dó: G)

Tehát G-ről indulhat a dó-sor: G-Dúr.

Vele párhuzamosan futhat egy lá sor e-ről: e-moll.

G-dúr vezetőhangja: fisz, e-moll vezetőhangja: disz. (lelépsz kis szekundot)

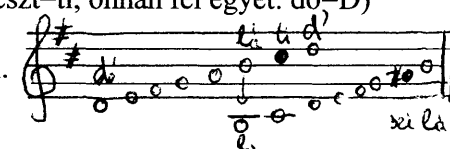

Ha 2 kereszt az előjegyzés, D = dó. (kereszték: fisz, cisz. Az utolsó kereszt=ti, onnan fel egyet: dó=D)

Tehát D-ről indul a dó-sor, szaknevén: D-Dúr,

Ezzel párhuzamosan futhat egy lá-sor h-ról. h-lá-sor, szaknevén: h-moll.

A D-dúr vezetőhangja a cisz. h-moll vezetőhangja az aisz.

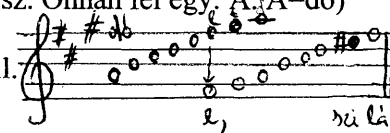

Ha 3 kereszt az előjegyzés, A = dó. (A kereszték: fisz, cisz, gisz. Az utolsó gisz. Onnan fel egy: A. A=dó)

Tehát A-ről indul a dó-sor, szaknevén: A-Dúr,

Ezzel párhuzamosan futhat egy lá-sor fisz-ról. fisz-lá-sor, szaknevén: fisz-moll.

Az A-dúr vezetőhangja gisz. fisz-moll vezetőhangja: eisz.

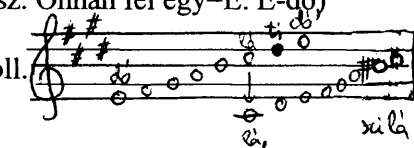

Ha 4 kereszt az előjegyzés, E=dó. (kereszték: fisz, cisz, gisz, disz. Utolsó a disz. Onnan fel egy=E. E=dó)

Tehát E-ről indul a dó-sor, szaknevén: E-Dúr,

Ezzel párhuzamosan futhat egy lá-sor cisz-ről. cisz-lá-sor, szaknevén: cisz-moll.

E-dúr vezetőhangja: disz. cisz-moll vezetőhangja: hisz.

Ha 1 bé az előjegyzés, F = dó.

Tehát F-ről indul a dó-sor, szaknevén: F-Dúr,

Ezzel párhuzamosan futhat egy lá-sor d-ről. d-lá-sor, szaknevén: d-moll.

F-dúr vezetőhangja: e. d-moll vezetőhangja cisz.

Ha 2 bé az előjegyzés, Bé = dó. (bé-k: bé, esz. Az utolsó előtti a bé a dó.)

Tehát Bé-ről indul a dó-sor, szaknevén: Bé-Dúr,

Ezzel párhuzamosan futhat egy lá-sor g-ről. g-lá-sor, szaknevén: g-moll.

Bé-dúr vezetőhangja: a. g-moll vezetőhangja: fisz.

3b: bé, esz, asz. utolsó előtti=esz, Esz-dó. Esz-dúr. vezetőhangja: d. c-moll vezetőhangja: h.

4b: bé, esz, asz, desz. Az utolsó előtti: asz, így Ó a dó. Asz-dúr vezetőhangja: g, f-moll vezetőhangja e.

...

Már csak a kvintkör illetve kvintoszlop van hátra, ahol minden eddigi adat egyben világosan átlátható.

A D--R--M-F--SZ--L--T-D' rendszer (dúr skála) előállítás a törzshangokból centiszalag segítségével

- C D E F G A H c d e f g a h c' → +
 - dó ré mi fá szó lá ti dó' → + (ezt a szerkezetet szeretném elérni)

Bármilyen hangról indulva szeretném megkapni a d--r--m-f--s--l--t-d' szerkezetet, rendszert.

Kiválasztom, hogy hova szeretném rakni a dó-t, milyen hangmagasságra.

Kivágom a Nagy Centiszalagból azt a részletet, szeletet, ami onnan indul, ahova a dó-t szeretném rakni.

Onnan indítva kivágok egy oktávnyit (pl: C-c, D-d).

Megnézem a d-r-m-f-s-l-t-d' szerkezetet és összevetem a törzshang-szalagból kivágott rész szerkezetével.

Ha egyezik, örülök; ha van különbség, addig taszigálom a törzs- és abc-s hangokat a módosítójelekkel (# b x bb), amíg meg nem kapom a d-r-m-f-s-l-t-d' szerkezetet. Vigyázz, ne a d-r ...-t tologasd, hanem a törzs- és abc-s hangokat.

Ahány # vagy b kell a d-r-m-f-s-l-t-d' szerkezet előállításához, annyi # / b lesz az adott dó-sor előjegyzésében.

C D E F G A H C
 d r m f s l t d'

Ennek szerkezete megegyezik a dó ré mi fá szó lá ti dó'-val,
 Nem szükséges hozzá se # , se b.

G A H C D E F G
 d r m f s l t d'

→ G A H C D E físz G 1#
 d r m f s l t d'

D E F G A H C D
 d r m f s l t d'

→ D E físz G A H cisz D 2#
 d r m f s l t d'

A H C D E F G A
 d r m f s l t d'

→ A H cisz D E físz gisz A 3#
 d r m f s l t d'

E F G A H C D E
 d r m f s l t d'

→ E físz gisz A H cisz disz E 4#

H C D E F G A H
 d r m f s l t d'

→ H cisz disz E físz gisz aisz H 5#

Fisz G A H C D E Fisz
 d d'

→ Fisz gisz aisz H cisz disz cisz físz 6#

Cisz D E F G A H Cisz
 d r m f s l t d'

→ Cisz disz eisz físz gisz aisz hisz cisz 7#

Most jön az érdekes. Nézd meg újra az egészet, de más szempögből. Ha az előző keresztet már behelyezzük a kivágott hangorrészletbe, mindig csak egy új kereszt kell, ez pedig a ti helyét jelöli ki. (Az utolsó kereszt = ti.)

C D E F G A H C
 d r m f s l t d'

Ennek szerkezete megegyezik a dó ré mi fá szó lá ti dó'-val,
 Nem szükséges hozzá se # , se b.

G A H C D E F G
 d r m f s l t d'

→ G A H C D E físz G
 d r m f s l t d'

D E Fisz G A H C D
 d r m f s l t d'

→ D E G A H cisz D

A H Cisz D E Fisz G A
 d r m f s l t d'

→ A H D E gisz A

E Fisz Gisz A H Cisz D E
 d r m f s l t d'

→ E A H disz E

H Cisz Disz E Fisz Gisz A H
 d r m f s l t d'

→ H E aisz H

Fisz Gisz Aisz H Cisz Disz E Fisz
 d d'

→ H eisz

Cisz Disz Fisz Fisz Gisz Aisz H Cisz
 d r m f s l t d'

→ hisz

Ugyanezt megnézzük a b-s hangsorokkal is.

Íme a Nagy Centiszalag:

- C D E F G A H c d e f g a h c → +
és a dó-dó' centiszalag, ezt szeretném elérni: - dó ré mi fá szó lá ti dó' →

F G A H C D E F → F G A bé C D E F 1b
d r m f s l t d'

Bé C D E F G A Bé → Bé C D esz F G A bé 2b
d r m f s l t d'

Esz F G A H C D Esz → Esz F G asz bé C D esz 3b
d r m f s l t d'

Asz H C D E F G Asz → Asz bé C desz esz F G asz 4b
d r m f s l t d'

Desz E F G A H C desz → Desz esz F gesz asz bé C desz 5b
d r m f s l t d'

Gesz A H C D E F gesz → Gesz asz bé cesz desz esz F gesz 6b
d r m f s l t d'

Cesz D E F G A HCesz → Cesz desz esz fész gesz asz bé cesz 7b
d r m f s l t d'

Most megnézzük újra a folyamatot más szempögből.

Ha a már meglévö b-ket mindig beillesztem a kivágot centiszalag részletbe, mindig csak egy új b kell, ez pedig a fá szolmizációs hang helyére csik. (Utolsó b = fá, utolsó előtti b = dó.)

F G A H C D E F → F G A bé C D E F
d r m f s l t d'

Bé C D E F G A Bé → C D esz F G A
d r m f s l t d'

Esz F G A B C D Esz → F G asz C D
d r m f s l t d'

Asz B C D Esz F G Asz → C desz F G
d r m f s l t d'

Desz Esz F G Asz B C desz → F gesz C
d r m f s l t d'

Gesz Asz B C Desz Esz F gesz → cesz F
d r m f s l t d'

Cesz Desz Esz F Gesz Asz B Cesz → fész
d r m f s l t d'

A moll (lá sor) vezetőhangjának (szi) előállítása:

A szi-t a szóból képezzük, félhangnyi felemeléssel. Hogyan?

Ha a szó törzshang → keresztrel #. Ha a szó b-s hang → feloldójellel . Ha # -s hang → dupla keresztrel x.

Több részletet most nem mondok e témáról, pedig sok szép és érdekes dolog van még, de most ennyi a szükséges. Idősebb korokban még olvashattok, tanulhattok róla. Maradjunk annyiban, hogy ezek a lapok: villanás / pillantás a Nagy mozaikból.

AZ 5 A ZENÉBEN BŰVÖS SZÁM

A hét törzshang kvintenként felírható. (F-C-G-D-A-E-H)

A hétfokú rendszer tagjait felírhatjuk kvintenként.

Ha C-től Tiszta 5-ket lépsz felfelé, megtalálod a keresztes dúrokat. Ha lefelé, akkor a b-s dúrokat.

#-es dúrok: (C) $\uparrow +5$ G-D-A-E-H-Fisz-Cisz.

b-s dúrok: (C) $\downarrow -5$ F-Bé-Esz-Asz-Desz-Gesz-Cesz-Fesz.

Ha A-ról Tiszta 5-ket lépsz fel, megkapod a keresztes mollokat. Ha lefelé, akkor a b-s mollokat.

(a) $\uparrow$ e-h-fisz-cisz-gisz-disz-aisz.

(a) $\downarrow$ d-g-c-f-bé-esz-asz.

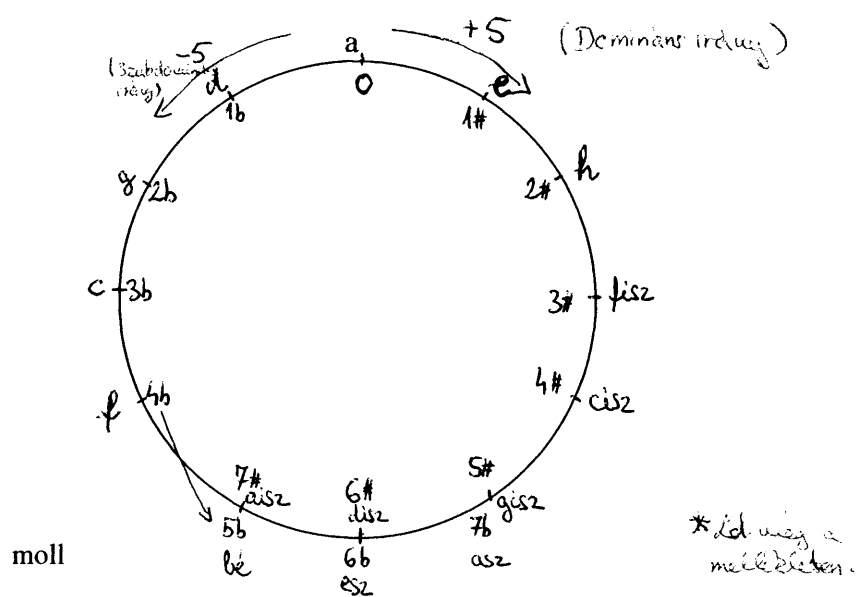
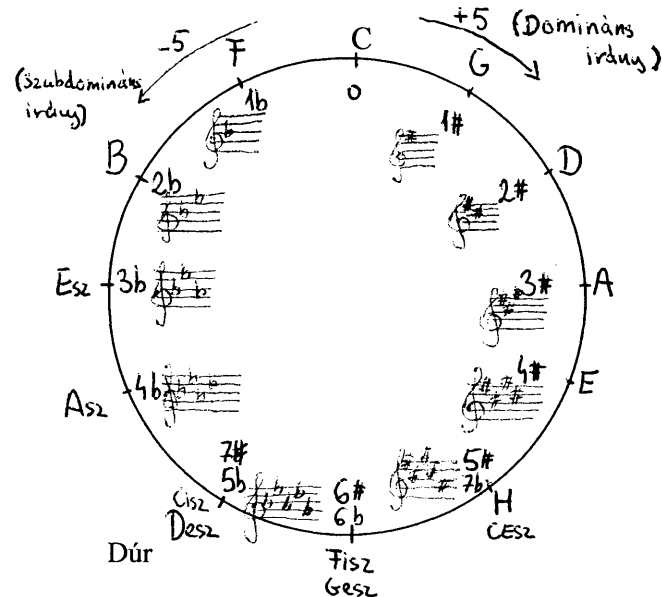
(H-ról) Fisz-ról 5-ként felfelé lépkedve az összes keresztet leled meg. Bé kezdettel lefele menetelve b-ket:

(H) Fisz, cisz, gisz, disz, aisz, eisz, hisz.

Bé, esz, asz, desz, gesz, cesz, fesz.

Na akkor összegezzük: KVINTOSZLOP és KVINTKÖR.

Dúr	Vezetőhangja	párhuzamos moll	moll vezetőhangja	# b	E	LŐ	JE	GY	Z	É	S
dó	ti	lá	szi								
Cisz	Hisz	Aisz	Giszisz	7 #	Fisz	Cisz	Gisz	Disz	aisz	eisz	hisz
Fisz	Eisz	Disz	Ciszisz	6 #	Fisz	Cisz	Gisz	disz	aisz	eisz	
H	Aisz	Gisz	Fiszisz	5 #	Fisz	Cisz	Gisz	Disz	aisz		
E	Disz	Cisz	Hisz	4 #	Fisz	Cisz	Gisz	Disz			
A	Gisz	Fisz	Eisz	3 #	Fisz	Cisz	Gisz				
D	Cisz	H	Aisz	2 #	Fisz	Cisz					
G	Fisz	E	Disz	1 #	Fisz						
C	H	A	Gisz	0							
F	E	D	Cisz	1 b	Bé						
Bé	A	G	Fisz	2 b	Bé	Esz					
Esz	D	C	H	3 b	Bé	Esz	Asz				
Asz	G	F	E	4 b	Bé	Esz	Asz	Desz			
Desz	C	Bé	A	5 b	Bé	Esz	Asz	Desz	gesz		
Gesz	F	Esz	D	6 b	Bé	Esz	Asz	Desz	gesz	cesz	
Cesz	bé	Asz	G	7 b	Bé	Esz	Asz	desz	gesz	cesz	fesz

A rokonság mértéke: minél több közös hang. Legközelebbi a párhuzamos dúr, moll, majd a Domináns és Szubdomináns hangnemek. Az egymástól 5 távolságra levő hangnemek között kvintrokonság van.

A tonikától felfelé lévő B4 távolság a domináns hangnem felé haladást mutat, mert a b4 ott = vezetőhang.

Hangnem: meghatározott szerkezetű hangsor és annak abszolút hangmagassággal meghatározott helye.

Hangkészlet: az összes részt vevő hang. Ebből áll össze a hangrendszer, amiben a dallam „megy”.

Hangsor: a résztvevő hangok egyszer leírva. Hangsor $\neq$ hangkészlet!

HANGSOROK

1. Két alaptípust illik ismerni:-chord, és ...-ton végű hangsorok.

....-chord (ejtsd: kord)

Jelentése: lánc, füzér. Egymás melletti, szomszéd hangokat jelöl. A ... helyén egy szám áll.

2 = bi	- bichord	= 2 egymás melletti hang.
3 = tri	- trichord	= 3 egymás melletti hangból álló hangsor.
4 = tetra	- tetrachord	= 4 szomszédos hangból álló hangsor.
5 = penta	- pentachord	= 5 szomszédos hangból álló hangsor.
6 = hexa	- hexachord	= 6 szomszéd hang sora.

Példák: dó bichord hangkészlete = dó, ré. Ré trichord = ré, mi, fá. Szó tetrachord = szó, lá, ti, dó.

....-ton

Jelentése: hang. Nem feltétlenül egymás melletti hangokat jelöl.

2 bi	- biton
3 tri	- triton (Nem keverendő a tritonus-szal = B4, enharmónikusan = Sz5)
4 tetra	- tetraton
5 penta	- pentaton

Pentaton – Anhemiton pentatónia

Ez nevezetes hangsor. A magyar népzene ősi dallamainak egy csoportja pentaton. Pontosabban: félhangnélküli, kvartonként felírható, 5 hangból álló hangsor. **ANHEMITON KVARTPENTATON.** (an = nincs, hemi = fél, ton = hang. kvart = 4-onként felírható, penta ton = 5 hang.)

Ezzel leírtuk a tulajdonságait. Nincs benne félhang – fá és ti. Maradt 5 hang:

dó, ré, mi, szó, lá. És ha felírunk minden hangot, tényleg 4-esével lesz egy-egy tag: ↑ mi-lá-ré-szó-dó. Mivel „kihagyjuk” a fá és a ti hangot, a hangsor tagjai között nagy szekund és kis terc távolság van.

dó	ré	mi	szó	lá	dó'
N2	N2	K3	N2	K3	

Mivel 5 hangból áll a hangsor és bármelyik hangról indíthatok egy hangsort, 5 féle lesz. Ezeknek mind más szerkezetük, hangzásuk, és hangulatuk van. (5 féle szerkezet, idegen szóval: modus - ejtsd: modusz)

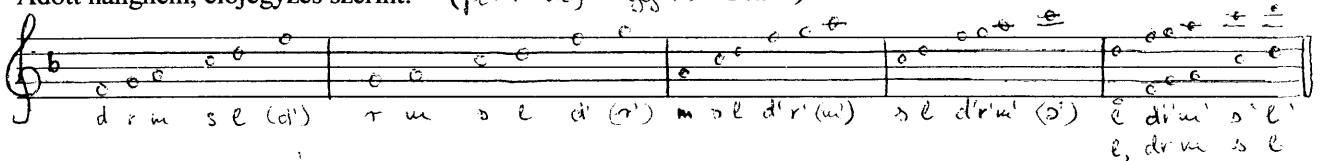
Dó pentaton	dó	ré	mi	szó	lá	dó'
Ré pentaton		ré	mi	szó	lá	dó' ré'
Mi pentaton			mi	szó	lá	dó' ré' mi'
Szó pentaton				szó	lá	dó' ré' mi' szó'
Lá pentaton					lá	dó' ré' mi' szó' lá'

Népdalnál, a dal végén lévő záróhang dönti el, milyen pentaton a dallam. Pl.: dó-végű = dó-pentaton.

Pentaton dal lejegyzésénél előfordul, hogy az utolsó #-et / b-t nem rakják ki, vagy csak zárójelben. Ugyanis szolmizálva az utolsó kereszt = ti, az utolsó b = fá, és ezek úgysem szerepelnek a pentatonban.

Prediatonikus, tehát a diatónia előtti hangsor.

Adott hangnem, előjegyzés szerint: (pl. F-dó, vagy 1b szekund)

Adott hangról ↑ ↓ ⇅: (Itt mindig máshol lesz a dó hangja)

Pl. #acc (F=dó) (Esz=dó) (Desz=dó)

1b lenne, de nem szűzesség, mert pentaton.

3b lenne, de csak 2 szűzesség

5b lenne, de csak 4 szűzesség

2. Hétfokú hangsorok

Ha azt hallod: modális hangsorok, egyházi hangsorok, diatónikus hétfokúság – mind ez a témakör.

7 hangból álló hangsor, ahol a tagok közti távolság k2 és n2. Tagjai: dó-ré-mi-fá-szó-lá-ti.

Mivel 7 tagja van, és mindről építhetünk egy hangsort, 7 féle lesz, 7 különféle szerkezettel. (7 modus)

Szerkezetük – hangulatuk alapján lehetnek dúr vagy moll jellegűek. Ezt a 3. hang (terc) mutatja meg. Ha olyan, mint a lá-soré (kis terc), akkor moll jellegű a sor. Ha a dó-soréhoz hasonló (nagy), akkor dúr jellegű.

Akkor ki is cserélhetem a szöveget, a szolmizációt dó- és lá-sorra? Majdnem. Ha egymás mellé helyezzük a vizsgált hangsor és a hasonló (dó, vagy lá) sor szerkezetét, láthatjuk, hogy mindig eltér egy ponton. De egy módosítással megoldható a szöveg cseréje. Ez látható a 6. oszlopban (milyen sor mivel).

sor	terjedelem	a hangsor neve	szerkezete	jellege	milyen sor mivel	jellemző hangköz	hypo	mixtura
Dó	dó-dó'	Ión	d r m f s l t d'	Dúr	Dó sor	n3, n7	s-s'	s-d'
Ré	ré-ré'	Dór	r m f s l t d' r'	moll	Lá sor fi-vel	k3, k6	l-l'	l-r'
Mi	mi-mi'	Fríg	m f s l t d' r' m'	moll	Lá sor tá-vel	k2, k6	t-t'	t-m'
Fá	fá-fá'	Líd, lyd	f s l t d' r' m' f'	Dúr	Dó sor fi-vel	n3, b4, n7	d-d'	d-f'
Szó	szó-szó'	Mixolíd	s l t d' r' m' f' s'	Dúr	Dó sor tá-vel	n3, n6, k7	r-r'	r-s'
Lá	lá-lá'	Eol / aeol	l, t, d r m f s l	moll	Lá sor	k3, k6, k7	m-m'	m-l'
Ti	ti-ti'	Lokriszi	t, d r m f s l t		Nem soroljuk be	k2, sz5, fá-ti lépés		

Kiegészítő anyag, érdekesség (Böhm: Zenei Műszótár)

Hipo / Hypo hangsor: 4 hanggal lejjebb kezdődik, mint az alaphangsor és egy oktáv a hangterjedelme, de záróhangja megegyezik az alaphangsoréval. Pl: ión = dó-sor dótól dó'-ig. Hypoión = szó'-tól szó'-ig, de záróhangja: dó. (Hiszen ha egyszerű szó-sor lenne, szó véggel, akkor mixolíd lenne. De dó-ra zár.)

Mixtura: Az alaphangsor és a hypo hangsor terjedelmének összeadása. Így nagy lesz a hangterjedelem.

Diatónia: 7 fokú hangrendszer, tagjait tiszta kvintenként felírhatjuk. Ezeket szekundokba rendezve kapjuk a hangsorait. Ez lesz a 7 modus. (A modus szó jelentése még – hang, záróhang, így a hangsoré.)

Modális hangsor: A diatónia 7 hangsorának, modusának gyűjtőneve. A középkorban mindnek külön neve és száma volt. Nem kizárólagos egyházban használatos hangsorok.

Egyházi hangsorok: Az antik görög hangsorokra vezethetők vissza. Autentikus és plagális csoportra oszthatók, (plagális – hypo hangsorok), jelölésük I-XII. Eredetileg 8 sor. A 12. századtól 12.

I – Dór, III – Fríg, V – Lyd, VII – Mixolíd, XI – Eol, IX – Ion(tón),
II – hypodór, IV – hypofríg, VI – hypolíd, VIII – hypomixolíd, XII – hypoeol, X – hypoiön

Dúr, moll

A későbbi korok folyamán a Dúr és a moll hangsor lett uralkodó. Dúr = dó-sor. Moll = lá-sor.

A dúr-t NAGYBETŰVEL, a moll-t kisbetűvel írjuk. Például: C-dúr, a-moll.

A 3 moll:

Természetes = eol: lá,-ti,-dó-ré-mi-fá-szó-lá

Összhangzatos = harmonikus: lá,-ti,-dó-ré-mi-fá-szi-lá. Van benne ti-dó kapcsolatot utánzó vezetőhang: szi (a szót felemeljük). A vezetőhang a hangsor 7. tagja, foka, mely k2-re van az alaptól, és rávezet az alapra.

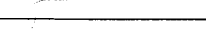
Dallamos = melodikus: lá,-ti,-dó-ré-mi-fi-szi-lá visszafelé természetes: lá-szó-fá-mi-ré-dó-ti-lá; vagy nem.

Összhangzatos mollban a vezetőhanggal (szi) létrejön egy bő szekund a fá és a szi közt, ezt küszöböli ki a dallamos mollban a fá→fi-re való emelése. Visszafelé nem vezetünk sehová, ezért lehet természetes moll

+ Çigányeskála = lá,-ti,-dó-ri-mi-fá-szi-lá Emelt 4. és 7. hang.

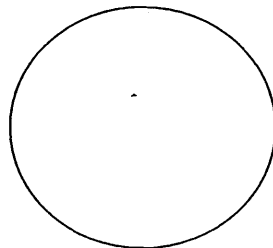
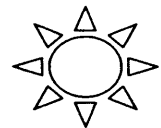
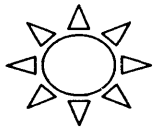
Adott hangnemben lévő párhuzamos hangsorok, párhuzamos modusok: pl. G – dó-sor, vagyis 1 # szorítva:

Adott hangról épített hangsorok: (pl. ↑ g=ré)

1.

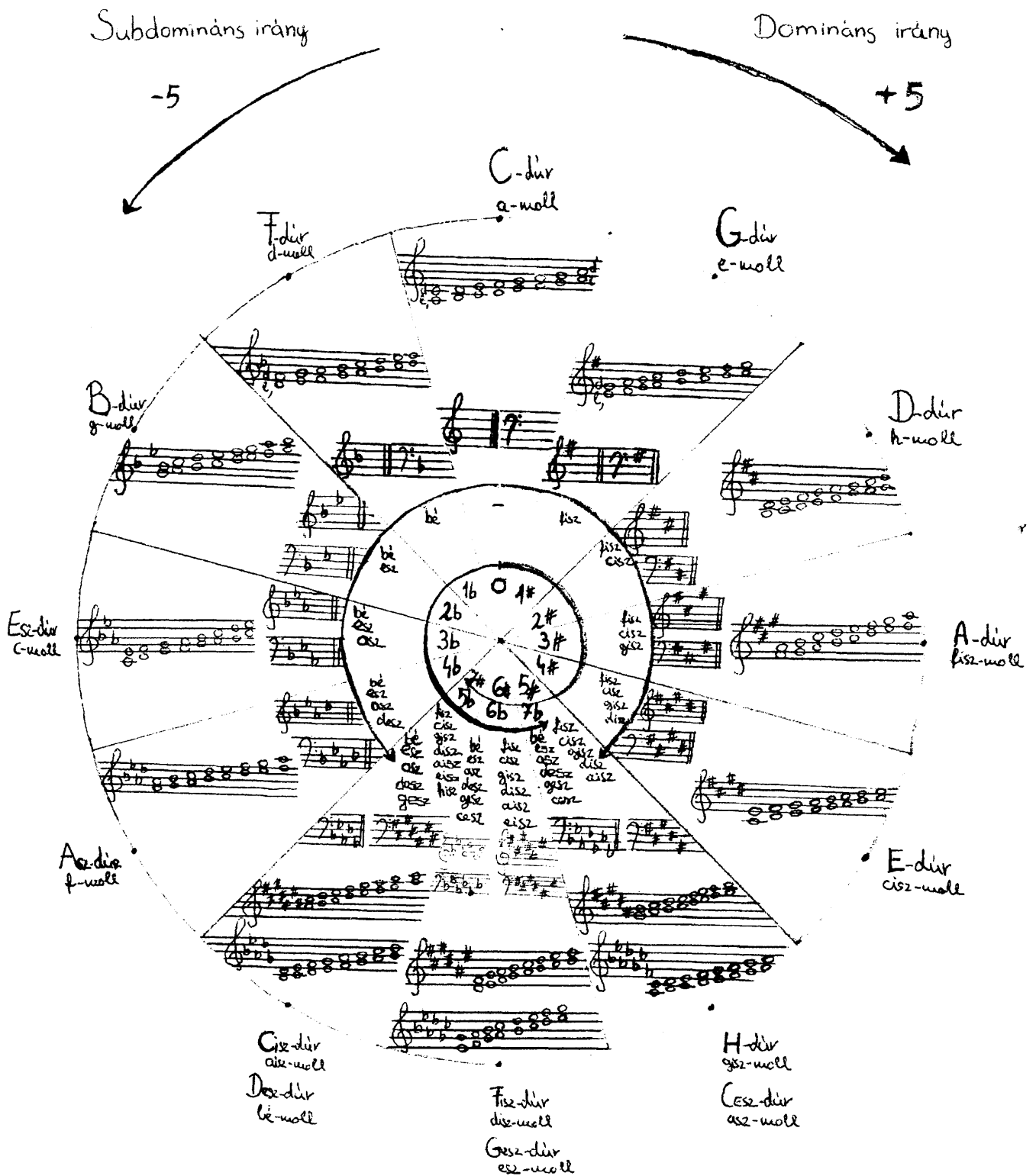
Handwritten musical notation on a single staff. The first section, labeled 'F-dance:', consists of two measures of music in G major (one sharp) and 2/4 time. The notes are G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4, B3, A3, G3, F#3, E3, D3, C3, B2, A2, G2, F#2, E2, D2, C2, B1, A1, G1, F#1, E1, D1, C1, B0, A0, G0, F#0, E0, D0, C0, B-1, A-1, G-1, F#-1, E-1, D-1, C-1, B-2, A-2, G-2, F#-2, E-2, D-2, C-2, B-3, A-3, G-3, F#-3, E-3, D-3, C-3, B-4, A-4, G-4, F#-4, E-4, D-4, C-4, B-5, A-5, G-5, F#-5, E-5, D-5, C-5, B-6, A-6, G-6, F#-6, E-6, D-6, C-6, B-7, A-7, G-7, F#-7, E-7, D-7, C-7, B-8, A-8, G-8, F#-8, E-8, D-8, C-8, B-9, A-9, G-9, F#-9, E-9, D-9, C-9, B-10, A-10, G-10, F#-10, E-10, D-10, C-10, B-11, A-11, G-11, F#-11, E-11, D-11, C-11, B-12, A-12, G-12, F#-12, E-12, D-12, C-12, B-13, A-13, G-13, F#-13, E-13, D-13, C-13, B-14, A-14, G-14, F#-14, E-14, D-14, C-14, B-15, A-15, G-15, F#-15, E-15, D-15, C-15, B-16, A-16, G-16, F#-16, E-16, D-16, C-16, B-17, A-17, G-17, F#-17, E-17, D-17, C-17, B-18, A-18, G-18, F#-18, E-18, D-18, C-18, B-19, A-19, G-19, F#-19, E-19, D-19, C-19, B-20, A-20, G-20, F#-20, E-20, D-20, C-20, B-21, A-21, G-21, F#-21, E-21, D-21, C-21, B-22, A-22, G-22, F#-22, E-22, D-22, C-22, B-23, A-23, G-23, F#-23, E-23, D-23, C-23, B-24, A-24, G-24, F#-24, E-24, D-24, C-24, B-25, A-25, G-25, F#-25, E-25, D-25, C-25, B-26, A-26, G-26, F#-26, E-26, D-26, C-26, B-27, A-27, G-27, F#-27, E-27, D-27, C-27, B-28, A-28, G-28, F#-28, E-28, D-28, C-28, B-29, A-29, G-29, F#-29, E-29, D-29, C-29, B-30, A-30, G-30, F#-30, E-30, D-30, C-30, B-31, A-31, G-31, F#-31, E-31, D-31, C-31, B-32, A-32, G-32, F#-32, E-32, D-32, C-32, B-33, A-33, G-33, F#-33, E-33, D-33, C-33, B-34, A-34, G-34, F#-34, E-34, D-34, C-34, B-35, A-35, G-35, F#-35, E-35, D-35, C-35, B-36, A-36, G-36, F#-36, E-36, D-36, C-36, B-37, A-37, G-37, F#-37, E-37, D-37, C-37, B-38, A-38, G-38, F#-38, E-38, D-38, C-38, B-39, A-39, G-39, F#-39, E-39, D-39, C-39, B-40, A-40, G-40, F#-40, E-40, D-40, C-40, B-41, A-41, G-41, F#-41, E-41, D-41, C-41, B-42, A-42, G-42, F#-42, E-42, D-42, C-42, B-43, A-43, G-43, F#-43, E-43, D-43, C-43, B-44, A-44, G-44, F#-44, E-44, D-44, C-44, B-45, A-45, G-45, F#-45, E-45, D-45, C-45, B-46, A-46, G-46, F#-46, E-46, D-46, C-46, B-47, A-47, G-47, F#-47, E-47, D-47, C-47, B-48, A-48, G-48, F#-48, E-48, D-48, C-48, B-49, A-49, G-49, F#-49, E-49, D-49, C-49, B-50, A-50, G-50, F#-50, E-50, D-50, C-50, B-51, A-51, G-51, F#-51, E-51, D-51, C-51, B-52, A-52, G-52, F#-52, E-52, D-52, C-52, B-53, A-53, G-53, F#-53, E-53, D-53, C-53, B-54, A-54, G-54, F#-54, E-54, D-54, C-54, B-55, A-55, G-55, F#-55, E-55, D-55, C-55, B-56, A-56, G-56, F#-56, E-56, D-56, C-56, B-57, A-57, G-57, F#-57, E-57, D-57, C-57, B-58, A-58, G-58, F#-58, E-58, D-58, C-58, B-59, A-59, G-59, F#-59, E-59, D-59, C-59, B-60, A-60, G-60, F#-60, E-60, D-60, C-60, B-61, A-61, G-61, F#-61, E-61, D-61, C-61, B-62, A-62, G-62, F#-62, E-62, D-62, C-62, B-63, A-63, G-63, F#-63, E-63, D-63, C-63, B-64, A-64, G-64, F#-64, E-64, D-64, C-64, B-65, A-65, G-65, F#-65, E-65, D-65, C-65, B-66, A-66, G-66, F#-66, E-66, D-66, C-66, B-67, A-67, G-67, F#-67, E-67, D-67, C-67, B-68, A-68, G-68, F#-68, E-68, D-68, C-68, B-69, A-69, G-69, F#-69, E-69, D-69, C-69, B-70, A-70, G-70, F#-70, E-70, D-70, C-70, B-71, A-71, G-71, F#-71, E-71, D-71, C-71, B-72, A-72, G-72, F#-72, E-72, D-72, C-72, B-73, A-73, G-73, F#-73, E-73, D-73, C-73, B-74, A-74, G-74, F#-74, E-74, D-74, C-74, B-75, A-75, G-75, F#-75, E-75, D-75, C-75, B-76, A-76, G-76, F#-76, E-76, D-76, C-76, B-77, A-77, G-77, F#-77, E-77, D-77, C-77, B-78, A-78, G-78, F#-78, E-78, D-78, C-78, B-79, A-79, G-79, F#-79, E-79, D-79, C-79, B-80, A-80, G-80, F#-80, E-80, D-80, C-80, B-81, A-81, G-81, F#-81, E-81, D-81, C-81, B-82, A-82, G-82, F#-82, E-82, D-82, C-82, B-83, A-83, G-83, F#-83, E-83, D-83, C-83, B-84, A-84, G-84, F#-84, E-84, D-84, C-84, B-85, A-85, G-85, F#-85, E-85, D-85, C-85, B-86, A-86, G-86, F#-86, E-86, D-86, C-86, B-87, A-87, G-87, F#-87, E-87, D-87, C-87, B-88, A-88, G-88, F#-88, E-88, D-88, C-88, B-89, A-89, G-89, F#-89, E-89, D-89, C-89, B-90, A-90, G-90, F#-90, E-90, D-90, C-90, B-91, A-91, G-91, F#-91, E-91, D-91, C-91, B-92, A-92, G-92, F#-92, E-92, D-92, C-92, B-93, A-93, G-93, F#-93, E-93, D-93, C-93, B-94, A-94, G-94, F#-94, E-94, D-94, C-94, B-95, A-95, G-95, F#-95, E-95, D-95, C-95, B-96, A-96, G-96, F#-96, E-96, D-96, C-96, B-97, A-97, G-97, F#-97, E-97, D-97, C-97, B-98, A-98, G-98, F#-98, E-98, D-98, C-98, B-99, A-99, G-99, F#-99, E-99, D-99, C-99, B-100, A-100, G-100, F#-100, E-100, D-100, C-100, B-101, A-101, G-101, F#-101, E-101, D-101, C-101, B-102, A-102, G-102, F#-102, E-102, D-102, C-102, B-103, A-103, G-103, F#-103, E-103, D-103, C-103, B-104, A-104, G-104, F#-104, E-104, D-104, C-104, B-105, A-105, G-105, F#-105, E-105, D-105, C-105, B-106, A-106, G-106, F#-106, E-106, D-106, C-106, B-107, A-107, G-107, F#-107, E-107, D-107, C-107, B-108, A-108, G-108, F#-108, E-108, D-108, C-108, B-109, A-109, G-109,

de d r m f z z t d' döröl verél minél faról Szoról lávól börtön
dó-bar só-bar mi-sor fá-bar Szé-bar lá-bar ti-bar Párhuzamosan.

Most unregelmäßig a Napig,
a Haldig,
a exilagogig.

KVINTKÖR

- Dúr hangsor, vagyis dó-sor,
- A dúr hangsor párhuzamos mollja, vagyis a hozzá tartozó lá-sor,
- A dúr és a párhuzamos mollja lekottázva,
- E hangnemek előjegyzése violin- és basszuskulcsban,
- A hangsorokhoz tartozó előjegyzés megnevezése.